

YAZIM KURALLARI

Sözcüklerin ve harflerin yazılışıyla ilgili belli kurallar da vardır. Bunları şimdi ayrı ayrı göreceğiz.

BÜYÜK HARFLERİN KULLANILDIĞI YERLER

- **Her cümle büyük harfle başlar. Ancak sıralı cümlelerde, cümleler arasında noktalı virgül kullanıldığında, bu işareten sonraki cümle küçük harfle başlar.**

“Her sabah, erkenden kalkarım; işe geç kalmamaya özen gösteririm.”

cümlesinde birinci cümle büyük harfle başladığı halde, ikinci cümle küçük harfle başlamıştır.

- **Kitap, dergi isimleri, kurum, kuruluş isimleri ve diğer özel isimler daima büyük harfle başlar.**

“Ben bu Yalnızız romanını çok beğeniyorum.”

“Sonunda Milli Eğitim Bakanlığı’nda iş bulmuş.”

- **Özel isimlere bağlı ünvan ve lakaplar özel isimden önce de gelse sonra da, büyük harfle başlar.**

“Bunu yapsa yapsa Borazan Mustafa yapar.”

“Bugün bize Avukat Rıza Bey gelecek.”

- **Ay, Güneş, Dünya ve öteki gezegen isimleri gerçek anlamıyla kullanılırsa büyük harfle, mecaz anlama gelirse küçük harfle başlar.**

“Artık Dünya’nın Güneş’e uzaklığı biliniyor.”

cümlesinde altı çizili sözcükler gerçek anlamda olduklarından büyük harfle başlamış ve ekler kesmeyle ayrılmıştır.

“Haberı duyunca dünyalar benim oldu sanki.”

cümlesinde altı çizili söz mecaz anlamda olduğundan küçük harfle başlamış ve ekler ayrılmamıştır.

- **Yön bildiren isimler, yönünü bildirdiği isimden önce gelirse (yani sıfat olursa) büyük harfle, sonra gelirse küçük harfle başlar.**

“Bu derste Kuzey Anadolu’yu göreceğiz.”

“Bu derste Anadolu’nun kuzeyini göreceğiz.”

cümlelerinde altı çizili söz birinci cümlede sıfat olmuş ve büyük harfle yazılmış, ikincide isim olmuş ve küçük harfle yazılmıştır.

- **Tarihler arasında kullanılan gün ve ay isimleri büyük harfle başlar.**

“30 Mart 1994 Pazartesi günü bir oğlum oldu.”

“Buraya her yıl mart ayında gelirler.”

Cümlelerinde tarihler arasında kullanıldığı birinci cümlede büyük harfle başlatılan “mart” sözü tarihler arasında olmadığı ikinci cümlede küçük harfle başlatılmıştır.

“Mİ” SORU EDATININ YAZIMI

- **Bu edat kendinden önceki sözcüğe ayrı, kendinden sonraki eklere bitişik yazılır.**

“Bunu biliyor musunuz?”

“Bu olayı Emre’ mi anlattı?”

yanlış

“Bu olayı Emre mi anlattı?”

doğru

İKİLEMELERİN YAZIMI

- **İkilemeyi oluşturan sözcüklerin arasına hiçbir noktalama işareti getirilmez.**

“Olanları bana bir, bir anlattı.”

yanlış

“O buraya aşağı-yukarı iki saatte bir uğrar.”

yanlış

cümlelerinde birincide virgöl, ikincide kısa çizgi, yazım yanlışına neden olmuştur.

- **Pekiştirmeli sözcükler ise daima bitişik yazılır.**

“Koskocaman adamsın, sapasağlamsın çalış biraz.”

SAYILARIN YAZIMI

- **Sayı isimleri birbirinden ayrı yazılır.**

“Yirmi iki bin sekiz yüz altmış yedi lira artmış.”

- **Sayılara gelen ekler sayının okunuşuna göre getirilmeli.**

“Yarışmada 6'ıncı olduğuma sevindim.”

cümlesinde altı çizili söz yanlış yazmıştır. Çünkü sayıyı yazıyla yazsak “altıncı” olur yani ek “-ncı” olacaktır.

“Bana 3'de geleceğini söylemişti.”

cümlesinde de ekte hata vardır. Çünkü “üç” sözü sert sessizle biter, buna göre ek de sert sessiz olmalı yani “3'te” olmalıdır.

“Kİ” BAĞLACININ YAZIMI

Türkçe’de üç tür “ki” vardır: İlgi zamiri, sıfat yapan ek ve bağlaç.

Bunlardan ilk ikisi kendinden önceki sözcüğe bitişik, sonuncusu ayrı yazılır.

İlgi zamiri daima bir ismin yerine geçer ve cümleden çıkarılamaz.

“Sizin arabanız yeni, bizimki biraz eskice.”

cümlesinde “-ki” araba isminin yerine geçmiştir.

Sıfat yapan ek, eklendiği sözcüğe ait olan bir ismin sıfatı olur. Cümleden çıkarılamaz.

“Çantandaki kalemleri çıkar bakalım.”

Bağlaç olan ki ise cümlede açıklama anlamı verir. Cümleden çıkarıldığında cümlenin anlamı bozulmaz. Çekimli fiillerden sonra gelen “ki” ler daima bağlaçtır.

“Baktım ki gelmiyor, ben yanına gittim.”

“O ki bunu bana yaptı, herkes yapar.”

“DE” BAĞLACININ YAZIMI

Türkçe’de iki tür “de” vardır: Hal eki ve bağlaç.

Hal eki cümlede yer, zaman bildirecek şekilde kullanılır ve cümleden çıkarıldığında cümlenin anlamı bozulur.

“Beni durakta bekle.”

“Geldiğinde beni arardı.”

Cümlelerindeki “de”leri çıkarırsak cümlenin anlamsız hale geldiğini görürüz.

Bağlaç olan “de” cümlede başka şeylerin de olduğu anlamını verir.

Cümleden çıkarıldığında cümlenin anlamı daralır ama bozulmaz.

“Sen de gelecek misin?”

“Baktı da tanımadı.”

Cümlelerinde “de”leri çıkarırsak, birincide başka şeylerinde olduğu anlamı ortadan kalkar, ama cümle yine anlamlıdır. İkincide ise daralma bile olmaz.

“Bu soru hiç te zor değil.

yanlış

"Bu soru hiç de zor değil.

doğru

Bizimle Yunus'da gelecek mi?

yanlış

Bizimle Yunus da gelecek mi?

doğru

Yusuf'ki bunu bilemedi, kimse bilemez.

yanlış

Yusuf ki bunu bilemedi, kimse bilemez.

doğru

BİLEŞİK SÖZCÜKLERİN YAZIMI

Bileşik sözcükler daima bitişik yazılır. Ancak bileşik fiillerin bir bölümünün, bileşik sıfatların ayrı yazılanları da vardır.

Buna göre kurallı bileşik fiiller (yeterlik, sürerlik, tezlik, yaklaşma fiilleri) daima bitişik yazılır.

"gelebilir, gidiverdi, bakakaldı, düşeyazdı"

Yardımcı fiille yapılanlarda isim durumundaki sözcükte ses düşmesi ya da türemesi oluyorsa bitişik, olmuyorsa ayrı yazılır.

"yolcu etti, sabretti, hissetti"

Anlamca kaynaşmış bileşik fiillerin ise kimileri bitişik kimileri ayrı yazılır belli bir kuralı yoktur.

"Dalga geçme, vazgeçme"

İki sözcüğün anlamını kaybedip kendi anlamlarından başka bir anlama gelerek oluşturdukları bileşik sözcükler bitişik yazılır. Bileşik sözcükler konusunu yeniden gözden geçirin.

"Bu gecekondlu kimin acaba?"

"Böyle gelişigüzel konuşmayı bırak."

Burada özellikle, karıştırılan birkaç sözcüğü de anlatmadan geçmeyelim.

“Herhangi bir sorun yok ortalıkta.”

“Hiçbir soru zor değildi.”

“Birtakım insanlar giyimlerine önem vermezler.”

“Birkaç kişinin sözü birçoğunu üzdü.”

“Elverir ki bir gün bana, gel, desin.”

YAZIMI KARIŞTIRILAN SÖZCÜKLER

Kimi sözcüklerin yazımı çoğu zaman, seslerin yeri değiştirildiğinden yanlış olur. Bunlardan birkaçını gösterelim.

				<u>D</u>	<u>Y</u>
Yanıl	–	ış	→	yanlış	yalnış
Yalın	–	ız	→	yalnız	yanlız
Kırp	–	ık	→	kirpik	kiprik
				kibrit	kirbit

KISATMALARIN YAZIMI

- **Sözcüklerin baş harflerinin alınmasıyla oluşturulan kısaltmalar daima büyük harfle yazılır. Bu kısatmalara ek getirilirken, harflerin ifade ettiği sözcükler söylenmez sadece harfler okunarak getirilir.**

“ÖSS’de başarılı olamadı.”

cümlesinde eğer harflerin ifade ettiği sözcükleri söylesek ek “Öğrenci Seçme Sınavı’nda” şeklinde olacaktı. Kısaltıldığında “de” şeklinde olmuştur.